

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Введено в дію наказом
№0160-I від 22 лютого 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію дистанційного навчання
у Сумському державному університеті

Версія 02

(Базова версія затверджена рішенням Вченої ради Протокол № 8 від 10.04.2008 р.)

1 Загальні положення

1.1 Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті (СумДУ) (далі - Положення) є складовою нормативної бази організаційно-методичного забезпечення навчального процесу.

1.2 Положення визначає основні засади організації навчального процесу із використанням технологій дистанційного навчання при підготовці здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр». Положення є нормативним документом, що регламентує організацію навчального процесу за дистанційною формою в СумДУ.

1.3 Положення діє в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішньоуніверситетській нормативній базі, а також враховує вимоги таких нормативних документів, як:

- положення МОН України «Про дистанційне навчання» зі змінами та доповненнями;
- наказу МОН України «Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями»;
- положень та наказів ректора «Про визначення видів робіт викладачів, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання та норм їх оплати»; «Концепція розбудови єдиного освітнього середовища e-learning в СумДУ»; «Про територіальний центр дистанційних комунікацій СумДУ»; «Про розроблення та атестацію дистанційних курсів у СумДУ»; «Вимоги до навчально-методичних матеріалів дистанційної форми навчання та критеріями їх оцінювання»; «Про механізм розрахунку матеріального заохочення викладачів за супроводження дистанційних курсів».

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 2
СумДУ		Версія 02

1.4 Дистанційне навчання реалізується в університеті шляхом організації дистанційної (заочно-дистанційної) окремої особливої форми навчання на основі використання дистанційних технологій навчання. Дистанційне навчання передбачає організацію навчального процесу засобами автоматизованої системи дистанційного навчання.

1.5 Завданнями розвитку дистанційної форми навчання у СумДУ є такі:

- розширення доступу здобувачів вищої освіти до якісного навчання за освітніми програмами;
- реалізація права громадян, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами, на доступність вищої освіти;
- розширення можливостей отримання ІКТ-компетентностей здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками;
- індивідуалізація навчання, забезпечення можливості проектування індивідуальної освітньої траєкторії для здобувачів вищої освіти.

1.6 Обсяг і якість досягнутих компетентностей здобувачів вищої освіти, які навчаються за дистанційною формою, мають відповідати вимогам державних стандартів вищої освіти

2 Основні терміни, визначення, скорочення абрєвіатури

Автоматизована система дистанційного навчання (АСДН) – це програмно-технічний комплекс (<http://dl.sumdu.edu.ua/>), що включає в себе:

- модулі розроблення навчального контенту та систему управління ним;
- модуль віртуального навчального середовища, що створює персоніфікований робочий простір для користувачів із різними правами та завданнями (здобувачів вищої освіти, викладачів, методистів, співробітників деканату та ін.);
- модуль управління навчанням, інтегрований з автоматизованою системою управління університету;
- модуль управління проектами для організації й управління всіма процесами забезпечення дистанційного навчання.

Викладач – науково-педагогічний працівник кафедри відповідальний за розроблення та супроводження дистанційних курсів.

Дистанційний курс (ДК) – це сукупність навчальних об'єктів, об'єднаних єдиним педагогічним сценарієм, що забезпечує досягнення результатів навчання.

Дистанційне навчання – індивідуалізований процес одержання певних компетентностей, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 3
СумДУ		Версія 02

Здобувач вищої освіти – особа, яка навчається в університеті на певному рівні вищої освіти для здобуття відповідного ступеня та кваліфікації.

Навчальний клас в АСДН – це частина навчального віртуального середовища, що забезпечує можливість вивчення матеріалів ДК, взаємодію між здобувачем вищої освіти (групою здобувачів вищої освіти) та викладачем в АСДН. В одному класі можуть бути об'єднані здобувачі вищої освіти однієї або кількох спеціальностей.

Навчальний об'єкт в ДК – це програмний продукт або ресурс, який передбачає взаємодію з ним здобувача вищої освіти і реалізує чітко визначену навчальну мету, має певну форму представлення (текстові, графічні, відео- та аудіо- навчальні об'єкти тощо) та критерії оцінювання. Навчальні об'єкти залежно від типу (теоретичні матеріали, тести, інтерактивні практичні завдання, практичні завдання та ін.) призначені для опрацювання структурованого навчального матеріалу дисципліни, формування відповідних компетенцій та набуття практичних навичок і вмінь, а також контролю знань.

Навчальна програма в АСДН – перелік навчальних класів в АСДН, створений згідно з навчальними планами дистанційної форми навчання відповідної спеціальності.

Тьютор – викладач-консультант випускної кафедри, який виконує функції координатора навчального процесу здобувачів вищої освіти відповідної спеціальності.

Інші скорочення та аббревіатури:

ЦЗДВН – Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання.

ОМЦТЕН – Організаційно-методичний центр технологій електронного навчання.

ТЦДК – Територіальний центр дистанційних комунікацій СумДУ.

3 Учасники дистанційного навчання

3.1 Учасниками навчального процесу, що реалізується за дистанційною формою навчання, є:

- здобувачі вищої освіти;
- кафедри, що забезпечують навчальний процес за дистанційною формою;
- викладачі;
- тьютори;
- ЦЗДВН;
- ОМЦТЕН.

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 4
СумДУ		Версія 02

3.2 Дистанційне навчання в університеті проводиться викладачами кафедр відповідно до розподілу навчальних доручень згідно з навчальними планами, затвердженими у встановленому порядку.

3.3 Організацію дистанційного навчання забезпечує ЦЗДВН, методичну і технічну підтримку – ОМЦТЕН.

3.4 Взаємовідносини між учасниками навчального процесу за дистанційною формою навчання регулюються чинною нормативно-правовою базою СумДУ, а також договорами, укладеними відповідно до чинного законодавства.

3.5 Здобувачами вищої освіти, які навчаються за дистанційною формою, можуть бути громадяни України, іноземні громадяни і особи без громадянства, які знаходяться на території України на законних підставах або за її межами відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод. Умови прийому на навчання іноземців за дистанційною формою визначаються Міністерством освіти і науки України.

4 Організація навчального процесу за дистанційною формою навчання

4.1 Запровадження дистанційної форми навчання за спеціальностями (освітніми програмами) здійснюється за поданням випускової кафедри, за погодженням радою з якості ЦЗДВН та затверджується рішенням вченої ради університету.

4.2 Порядок зарахування на навчання за дистанційною формою навчання визначається Правилами прийому до СумДУ

4.3 На дистанційну форму навчання можуть бути поновлені чи переведені особи з інших форм навчання у порядку, визначеному чинною нормативною базою СумДУ.

4.4 Кількість здобувачів вищої освіти, які навчаються за дистанційною формою, визначається в межах ліцензованого обсягу підготовки за заочною формою навчання.

4.5 Здобувачі вищої освіти, які зараховані на навчання за дистанційною формою, користуються усіма правами, передбаченими для студентів заочної форми навчання.

4.6 Супроводження здобувачів вищої освіти дистанційної форми навчання в частині загальних організаційно-управлінських та методичних заходів визначається «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті» та здійснюється ЦЗДВН.

4.7 Термін навчання здобувачів вищої освіти за дистанційною формою встановлюється відповідно до терміну навчання за заочною формою за відповідними освітніми рівнями та спеціальностями (освітніми програмами).

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 5
СумДУ		Версія 02

4.8 Навчальний процес планується відповідно до затверджених навчальних планів дистанційної форми та передбачає одну або дві екзаменаційні сесії на рік.

4.9 Дистанційні курси, що використовуються в університеті для забезпечення навчального процесу за дистанційною формою навчання, повинні відповідати «Вимогам до навчально-методичних матеріалів дистанційної форми навчання та критеріїв їх оцінювання» та розроблятися згідно з «Положенням про розроблення та атестацію дистанційних курсів у СумДУ».

4.10 Для впровадження освітніх послуг за дистанційною формою можуть бути використані технічні та організаційні можливості ТЦДК для забезпечення підтримки навчального процесу здобувачів вищої освіти у питаннях використання дистанційних технологій. У ТЦДК можуть проводитися консультації та лабораторні роботи за наявності відповідної матеріально-технічної бази.

4.11 Навчальний процес за дистанційною формою навчання реалізується наступними видами робіт: самостійна робота; навчальні заняття (лабораторні заняття, консультації); практична підготовка; підсумковий контроль.

4.11.1 Основною формою організації навчального процесу є самостійна робота. Самостійна робота забезпечується навчальними об'єктами ДК

4.11.2 Лабораторне заняття – вид навчальної діяльності, що передбачає проведення здобувачами вищої освіти експериментів та дослідів:

- у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях СумДУ, ТЦДК або на базі сторонніх підприємств чи організацій за наявності відповідної матеріально-технічної бази та відповідних дозволів на її використання;

- дистанційно з використанням моделювальних програм (симуляторів) та віртуальних лабораторій.

4.11.3 Консультації з навчальних дисциплін можуть проводитися викладачами або співробітниками ЦЗДВН як очно, так і з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для роз'яснення здобувачам вищої освіти матеріалів дистанційних курсів та методики їх опрацювання.

4.11.4 Практична підготовка здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях, зокрема й у закордонних, згідно з укладеними договорами, та у структурних підрозділах університету, що забезпечують практичну підготовку. Перелік видів практичної підготовки визначається навчальними планами та забезпечується відповідними програмами.

4.11.5 Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання для атестації з навчальної дисципліни. Підсумковий

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 6
СумДУ		Версія 02

контроль проводиться за умови опрацювання здобувачем вищої освіти навчальних матеріалів кожного модуля ДК не менше, ніж на 60% навчальних балів, та за наявності допуску до екзаменаційної сесії від ЦЗДВН (за відсутності поточної фінансової та академічної заборгованості). Підсумковий контроль може проводитись очно або дистанційно за умови відповідної ідентифікації особи здобувача вищої освіти. Підсумковий контроль може проводитись, як за затвердженим графіком, так і в індивідуальному порядку за умови узгодження формату та часу проведення з викладачем.

4.12 Атестація здобувачів вищої освіти проводиться:

- на базі СумДУ;
- на базі підприємств за профілем спеціальності здобувачів вищої освіти за відповідним клопотанням керівника підприємства;
- дистанційно із використанням технологій, що забезпечують аудіо- та відеозв'язок віддалених користувачів у разі неможливості за поважної причини присутності здобувача вищої освіти у СумДУ.

4.13 Облік навчальної та методичної роботи, яку виконують науково-педагогічні працівники при організації навчального процесу за дистанційною формою навчання, здійснюється згідно з чинною нормативною базою СумДУ.

4.14 Кадрове забезпечення навчального процесу здійснюється шляхом підготовки викладачів та відповідного підвищення їхньої кваліфікації з технологій дистанційного навчання.

5 Обов'язки учасників навчального процесу в частині організації дистанційного навчання

5.1 Обов'язки ЦЗДВН:

- складати графік навчального процесу за дистанційною формою навчання.
- здійснювати реєстрацію здобувачів вищої освіти і викладачів в АСДН із зазначенням їхніх особистих електронних скриньок;
- організовувати проведення інструктажу здобувачів вищої освіти з технічного забезпечення навчального процесу (в тому числі із залученням фахівців ТЦДК);
- надавати доступ здобувачам вищої освіти і викладачам до навчальних класів в АСДН;
- організовувати проведення консультацій викладачів зі здобувачами вищої освіти;
- здійснювати систематичний контроль якості супроводження ДК;
- формувати накази про матеріальне заохочення викладачів за супроводження ДК за результатами обліку активності в АСДН;
- готувати у встановленому порядку розпорядження на призначення тьюторів на підставі поданих пропозицій від випускових кафедр;

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 7
СумДУ		Версія 02

- інформувати здобувачів вищої освіти та викладачів, які задіяні у навчальному процесі відповідної спеціальності, про призначення тьюторів.

5.2 Обов'язки кафедри:

- аналізувати стан забезпечення навчального процесу за дистанційною формою ДК та контролювати роботу викладачів із розроблення навчальних матеріалів в АСДН;

- подавати пропозиції до ЦЗДВН щодо призначення викладачів, які підвищували кваліфікацію з питань організації та використання технологій дистанційного навчання, для виконання ними навчальних доручень не пізніше як за три тижні до початку навчального року. В разі неможливості призначеного викладача супроводжувати ДК за поважної причини (довготривале закордонне відрядження, стажування, хвороба тощо), вносити у встановленому порядку пропозиції щодо заміни призначених викладачів;

- інформувати викладачів про їхнє призначення для супроводження ДК та сприяти вчасному наданню доступу здобувачам вищої освіти до навчальних матеріалів ДК в АСДН

- здійснювати контроль якості супроводження ДК

- подавати пропозиції до ЦЗДВН щодо кандидатур викладачів для виконання обов'язків тьюторів (для випускових кафедр) та контролювати їх роботу.

5.3 Обов'язки викладача:

- здійснювати розроблення чи оновлення змістовного, дидактичного та методичного наповнення ДК до початку навчального року;

- упродовж двох тижнів з моменту отримання доступу до навчального класу в АСДН надавати доступ здобувачам вищої освіти до матеріалів ДК;

- призначати варіанти індивідуальних завдань в ДК (за необхідності) для здобувачів вищої освіти;

- забезпечувати вчасну та якісну методичну підтримку здобувачів вищої освіти під час навчання. В разі поважної причини, щодо неможливості супроводження ДК на певний період інформувати про це здобувачів вищої освіти та завідувача кафедри для призначення іншого викладача;

- за зверненням тьютора надавати додаткову роз'яснювальну інформацію щодо опрацювання навчальних об'єктів здобувачами вищої освіти з подальшим оновленням матеріалів ДК;

- проводити заходи підсумкового контролю зі здобувачами вищої освіти та інформувати їх про результати;

- інформувати тьютора та ЦЗДВН у встановленому порядку про нескладання здобувачами вищої освіти заходів підсумкового контролю, якщо здобувач вищої освіти не проходить контрольні заходи у встановлені терміни.

5.4 Обов'язки тьютора в частині розроблення дистанційних курсів регламентовані чинним «Положенням про розроблення та атестацію дистанційних курсів у СумДУ».

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 8
СумДУ		Версія 02

В частині координації навчального процесу здобувачів вищої освіти тьютор зобов'язаний:

- інформувати здобувачів вищої освіти про організацію навчального процесу в системі АСДН;
- надавати рекомендації здобувачам вищої освіти щодо послідовності вивчення дисциплін та ефективного опанування матеріалів ДК;
- при виборі здобувачем вищої освіти дисциплін за вибором та траєкторій навчання, надавати консультації щодо особливостей навчальних програм;
- фіксувати виникнення проблемних питань у здобувачів вищої освіти з опанування матеріалів ДК (помилки в навчальних об'єктах, недостатність методичних роз'яснень щодо виконання завдань, технічні проблеми у виконанні навчальних об'єктів тощо) та інформувати викладачів для їх усунення. За відсутності рішення викладача, який супроводжує ДК по усуненню виявлених проблем, виносити ці питання на методичні засідання кафедр та через заступників директорів (деканів) з заочної (дистанційної) форми навчання на розгляд ради з якості ЦЗДВН;
- забезпечувати своєчасну взаємодію здобувачів вищої освіти з викладачами, які супроводжують ДК та співробітниками ЦЗДВН, ОМЦТЕН, які забезпечують організацію навчального процесу за дистанційною формою;
- не рідше одного разу на два тижні аналізувати процес навчання здобувачів вищої освіти та виконання ними контрольних заходів;
- за результатами навчального семестру інформувати керівництво випускової кафедри щодо успішності опрацювання матеріалів ДК здобувачами вищої освіти.

5.5 Обов'язки здобувача вищої освіти:

- ознайомитися з організацією навчання за дистанційною формою;
- особисто виконувати навчальні завдання ДК;
- зберігати свій логін і пароль та не передавати його третім особам;
- опрацьовувати навчальні матеріали, виконувати завдання дистанційного курсу, оцінювання яких відбувається в навчальних балах, та до початку проведення заходів підсумкового контролю отримати не менше, ніж 60% обсягу навчальних балів з кожного модуля ДК.

5.6 Обов'язки ОМЦТЕН:

- забезпечувати належне функціонування програмного забезпечення АСДН;
- здійснювати організаційно-методичну та технічну підтримку процесу розроблення і супроводження ДК;
- створювати Навчальні програми в АСДН за поданням ЦЗДВН переліку дисциплін поточного навчального року

МОН України	Положення про організацію дистанційного навчання у Сумському державному університеті	Стор. 9
СумДУ		Версія 02

6 Прикінцеві положення

6.1. Положення набирає чинності з наступного дня після його затвердження наказом ректора.

6.2. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради університету або відповідного дорадчого органу. У такому самому порядку Положення скасовується.

6.3. Відповідальність за належну реалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

6.4. Вважати таким, що втратило чинність «Положення про застосування дистанційної форми навчання в Інституті заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання та на факультеті перепідготовки» (затвердженого вченою радою, протокол №8 від 10.04.2008 р.).

Положення розглянуто і схвалено Вченою радою СумДУ (Протокол №09 від 21 лютого 2019 р.).

Голова Вченої ради _____ А.В. Васильєв

Секретар Вченої ради _____ А.І. Рубан

Відповідальний за укладання положення

Директор ЦЗДВН _____ С.С. Мелейчук

ПОГОДЖЕНО:

Проректор
з науково-педагогічної роботи _____ О.В. Бріжатий

Проректор
З науково-педагогічної діяльності _____ В.О. Любчак

Начальник
організаційно-методичного управління _____ В.Б. Юскаєв

Директор ОМЦТЕН _____ Ю.О. Зубань

Начальник юридичного відділу _____ О.М. Кузікова